

GRUNDLAGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 2/2005 rd

Berättelse om regeringens åtgärder under år 2003

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 april 2004 berättelsen om regeringens åtgärder under år 2003 (B 1/2004 rd) till grundlagsutskottet för beredning.

Utlåtanden

I enlighet med riksdagens beslut har alla andra fackutskott utom utrikesutskottet lämnat utlåtande i saken. Utlåtandena (FiUU 24/2004 rd,

FvUU 16/2004 rd, LaUU 15/2004 rd, KoUU 9/2004 rd, JsUU 13/2004 rd, FsUU 2/2004 rd, KuUU 6/2004 rd, ShUU 9/2004 rd, EkUU 20/2004 rd, FrUU 2/2004 rd, AjUU 9/2004 rd, MiUU 20/2004 rd) ingår som bilagor till betänkandet.

Samband med andra handlingar

Utrikesutskottet har lämnat ett betänkande (UtUB 2/2005 rd) om ärendet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Riksdagens ståndpunkter

Syftet med behandlingen i fackutskott

Sedan 1998 har regeringens berättelse om sina åtgärder haft ett nytt upplägg. Berättelsen består av tre delar. Den första delen är ett allmänt avsnitt med en kortfattad rapport om genomförandet av regeringsprogrammet och om regeringens EU-politik samt en allmän överblick över verksamheten inom varje ministerium. Den andra delen är en utrikes- och säkerhetspolitisk överblick. I den tredje delen ingår regeringens åtgärder ministerium för ministerium med anledning av riksdagsbeslut.

I riksdagens arbetsordning från 2000 förbehölls berättelsen om regeringens åtgärder en sär-

ställning i riksdagsbehandlingen som innebär att två utskott, grundlagsutskottet och utrikesutskottet, båda lämnar betänkandet till plenum om berättelsen. Med stöd av 32 § 4 mom. i arbetsordningen behandlar utrikesutskottet berättelsen när det gäller utrikes- och säkerhetspolitik och grundlagsutskottet till övriga delar. Utifrån ett beslut av riksdagen yttrar sig de övriga permanenta fackutskotten om berättelsen till grundlagsutskottet (TKF 1/1999 rd, s. 20).

Yttrandeförfarandet har olika syften. Tack vare förfarandet får varje utskott möjlighet att yttra sig om regeringens åtgärder med anledning av de uttalanden som respektive utskott föreslagit i sitt betänkande och som godkänts av riksdagen. I berättelsen redogörs till exempel för vilka åtgärder det behöriga ministeriet har vidtagit med anledning av uttalandena. I förekommande fall anges också orsakerna till varför regeringen

GrUB 2/2005 rd — B 1/2004 rd

uppper att ett uttalande inte föranleder några åtgärder från regeringens sida. Det ingår i fackutskottens uppdrag att inom ramen för sitt ansvarsområde göra en bedömning av om regeringens ståndpunkt kan accepteras eller inte. Denna uppföljning av riksdagens uttalanden är, enligt grundlagsutskottets uppfattning, ett minimikrav som varje utskott bör uppfylla i behandlingen av regeringens berättelse. Dessutom kan utskotten med hjälp av yttrandeförfarandet göra en utvärdering av regeringens verksamhet under året inom respektive utskotts ansvarsområde. I behandlingen av berättelsen kan fackutskotten också i överensstämmelse med gällande praxis ta upp specialteman som de av en eller annan orsak anser vara nödvändiga.

Uttalanden på grundval av betänkande från grundlagsutskottet

Framtidsredogörelsen. Grundlagsutskottets betänkande (GrUB 14/2000 rd) om regeringens berättelse för 1999 innehöll indirekt det uttalande (s. 107 i den finska berättelsen) om regeringens åtgärder för att lämna en framtidsredogörelse till riksdagen, som nämns i berättelsen. Statsrådets framtidsredogörelse Balanserad utveckling i Finland 2015 lämnades till riksdagen vid riksmötet 2001 (SRR 4/2001 rd).

Uttalandet ger inte anledning till några andra åtgärder från grundlagsutskottets sida.

Proportionalitet i riksdagsval. Uttalandet (s. 130) hänför sig till proposition RP 1/1998 rd. Riksdagen förutsatte att regeringen utreder proportionalitetsproblemen vid riksdagsval och i förekommande fall bereder ändringar i vallagstiftningen som dels stärker proportionaliteten, dels förhindrar splittring av det politiska fältet. I samband med proposition RP 48/1998 rd godkände riksdagen ett liknande uttalande (s. 132).

I berättelsen för 2002 ansåg regeringen med hänvisning till vissa omständigheter att frågan var slutbehandlad för den då avslutade valperioden. Grundlagsutskottet godtog förklaringen, men ansåg det ändå nödvändigt att regeringen framöver redogör för sina nya åtgärder med anledning av uttalandena.

Enligt berättelsen för 2003 hade justitieministeriet för avsikt att i början av 2004 tillsätta en kommission för att utifrån betänkandet från valkommissionen 2000 göra en bedömning av hur proportionaliteten i riksdagsval kunde förbättras och att samtidigt lägga fram eventuella förbättringsförslag. Kommissionens mandattid går ut våren 2005.

Framtida regeringsberättelser bör också rapportera nya åtgärder med anledning av uttalandena.

Författningssamlingen och författningsdata.

Uttalandet (s. 134) gäller proposition RP 174/1999 rd. Riksdagen förutsatte att mervärdesskattelagen tolkas så att Finlands författningssamling betraktas som skattefri tidskrift i den mening som lagen avser. Det andra uttalandet gäller förtydligande och komplettering av mervärdesskattelagen så att Finlands författningssamling och riksdagshandlingarna kan betraktas som moms fria trycksaker.

Regeringen anser det inte befogat att bredda skattefriheten för abonnerade tidningar och tidskrifter genom lagändringar. I betänkandet om regeringens berättelse för 2001 framhöll grundlagsutskottet att Finlands författningssamling och riksdagshandlingarna har en särställning som officiella publikationer och ansåg det därför nödvändigt att momsreglerna i fråga om dem omprövas. Grundlagsutskottet ansåg att regeringen inom sig bör göra en sådan utredning och lämna den till utskottet för kännedom. Vidare ansåg utskottet det onödigt att uttalandena nämns i berättelsen när utredningen har gjorts (GrUB 12/2002 rd, s. 3). I samband med regeringens berättelse för sina åtgärder 2002 upprepade utskottet denna uppfattning (GrUB 5/2003 rd, s. 2). Än så länge har grundlagsutskottet inte fått någon utredning. Därför bör uttalandena och de anknytande åtgärderna också framöver rapporteras i berättelsen.

Ålands självstyrelse. Uttalandet (s. 140) hänför sig till proposition RP 18/2002 rd. Riksdagen förutsatte att regeringen i samråd med landskapet Åland skyndsamt utreder om bestämmelser-

na i självstyrelselagen om grunderna för presidentens utövande av sin vetorätt behöver ändras till den del det gäller relationen mellan landskapslagarna och kravet i internationella konventioner och EG-rättsakter och att regeringen lämnar en proposition med förslag till lag om ändring av självstyrelselagen i detta hänseende. I ett annat uttalande beträffande samma proposition förutsatte riksdagen att regeringen utreder behov och möjligheter att föra över den specialuppgift som finns inskriven i 19 § i självstyrelselagen från högsta domstolen till något annat oberoende rättskipningsorgan.

Enligt berättelsen anser regeringen att någon ny ändring av självstyrelselagen inte kan beredas innan den ändring av självstyrelselagen som bygger på den i berättelsen nämnda propositionen också har antagits av Ålands lagting. Det krävs en grundlig utredning innan en översyn av det kontrollsystem som avses i 19 § i självstyrelselagen kan revideras, anser regeringen. Regeringen kommer att besluta om en utredning när den ändring av självstyrelselagen som var aktuell när berättelsen skrevs har antagits.

Förklaringen i berättelsen är godtagbar. Vid det här laget har propositionen godkänts och hindren för en utredning existerar inte längre. Också framöver bör regeringen rapportera vilka nya åtgärder som vidtagits med anledning av uttalandena.

Särskilda bestämmelser om kyrkliga helger. Uttalandet (s. 156) hänför sig till proposition RP 249/2001 rd. Riksdagen förutsatte att regeringen låter reda ut vilka särskilda bestämmelser om kyrkliga helger som behövs med beaktande av bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna.

I berättelsen sägs att reglerna för kyrkliga helger är spridda över flera ministeriers ansvarsområden. Regeringen planerar att starta den nödvändiga utredningen i samarbete med flera ministerier så snart det visar sig vilka effekter de upphävda bestämmelserna om nöjesförbud har.

Regeringen har anledning att också framöver redovisa sina åtgärder i anknytning till uttalandet.

Utvidgning av Euroområdet och EMU-utredningar. Utskottet håller med regeringen om att uttalandena (s. 175) med anledning av SRR 4/1997 rd inte längre ger anledning till några åtgärder. De ärenden och undersökningar som avses lämnas till riksdagen i enlighet med bestämmelserna i grundlagen om behandlingen av EU-ärenden och riksdagens rätt att få information.

Utlåtandena från fackutskotten

I utlåtandena till grundlagsutskottet brukar fackutskotten för det mesta yttra sig om riksdagens tidigare uttalanden inom sina ansvarsområden. I vissa utlåtanden går utskotten dessutom in på specialteman. Grundlagsutskottet har inte gått närmare in på fackutskottens synpunkter på uttalandena eller över lag kommenterat utlåtandena. Grundlagsutskottet föreslår emellertid ett uttalande (*Utskottets förslag till uttalande*) där det förutsätts att regeringen på behörigt sätt beaktar de anmärkningar till riksdagens tidigare uttalanden som ingår i betänkandet och i de bifogade uttalandena och som är tänkta att uppmärksammas av regeringen samt övriga kommentarer till uttalandena om de kräver åtgärder från regeringens sida.

Förslag till beslut

Grundlagsutskottet föreslår

att betänkandet sänds till regeringen för kännedom och

*att ett uttalande godkänns (**Utskottets förslag till uttalande**).*

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen på behörigt sätt beaktar de anmärkningar till tidigare uttalanden från riksdagen som ingår i betänkandet och i de bifogade uttalandena samt övriga kommentarer till uttalandena, om de gäller regeringen.

GrUB 2/2005 rd — B 1/2004 rd

Helsingfors den 24 februari 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
medl. Leena Harkimo /saml
Roger Jansson /sv
Annika Lapintie /vänst
Outi Ojala /vänst
Reino Ojala /sd
Klaus Pentti /cent

Markku Rossi /cent
Simo Rundgren /cent
Arto Satonen /saml
Seppo Särkiniemi /cent
Ilkka Taipale /sd
Astrid Thors /sv
ers. Veijo Puhjo /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Sami Manninen.